

# ინვესტიციების მოზიდვის პრობლემების სისტემატიზაცია საქართველოს მრეწველობაში

შორენა მინდიაშვილი  
სტუ დოქტორანტი

## რეზიუმე

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში აუცილებელი გახდა ყველა დარგის გადახალისება. ამ პრობლემამ განსაკუთრებით იჩინა თავი მრეწველობის სექტორში, რომელიც მოითხოვს სრულ გადაიარაღებას, ახალი სისტემის ჩამოყალიბებას და განვითარებას. ყველაფერი ამის უზრუნველსაყოფად აუცილებელია არსებული თუ მოზიდული ინვესტიციები, რომელთა საშუალებითაც უფრო სრულყოფილად გადაწყდება შექმნილი პრობლემა. თემის აქტუალურობა მდგომარეობს იმაში, რომ დღესდღეობით ინვესტორი არსებული რთული საინვესტიციო გარემოს- არც თუ ისე სახარბიელო საკანონმდებლო ბაზის, დაბალი მყიდველობითუნარიანი მომხმარებლის, ნაკლებად განვითარებული სამრეწველო ბაზრის და სხვა ობიექტურ- სუბიექტური მიზეზების გამო ინვესტიციების ჩადების გადაწყვეტილების მიღებას ან ვერ ახერხებს, ან მაღალი რისკით აწარმოებს.

**საკვანძო სიტყვები:** ინვესტიციები, მრეწველობა, ეფექტიანობა, მაღალტექნოლოგიურიწარმოება, ეკონომიკური ეფექტიანობა, საინვესტიციო გარემო.

## ძირითადი ნაწილი

საინვესტიციო პორტფელის მიზანმიმართული ფორმირება და მართვა პირდაპირ კავშირიშია დაბანდებული კაპიტალის ეფექტიანობასთან: კომპანია მაშინ აღწევს დადებით ეფექტს, როცა გარანტირებული აქვს სისტემატიური მოგება.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ეფექტიანობის მისაღწევად აუცილებელია ინვესტორმა წინასწარ განსაზღვროს გარე და შიდა რისკები, რომელიც უნდა შეაფასოს და მართოს კოორდინირებულად და თანმიმდევრულად.

საინვესტიციო პროექტების ეფექტიანობის შესაფასებლად აუცილებელია გამოყენებული იქნას **კომერციული, საბიუჯეტო და ეკონომიკური ეფექტიანობის მაჩვენებლები**. თუმცა, საქართველოში საინვესტიციო პორტფელების მართვა წარმოადგენს პრობლემას, დღემდე განვითარების საწყის ეტაპზეა ფასიანი ქაღალდების ბაზარი, რომელიც ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ საქართველოს კანონის შესაბამისად წარმოდგენილია პირველად და მეორად ბაზრებად, მეორადი ბაზარი - საქართველოს საფონდო ბირჟა - სავაჭრო გარიგებების დეფიციტს განიცდის. 1999 წლიდან დღემდე, შეადგენს 2,479,159,630.62 ლარს. 2018 წლის 1 ივნისის მდგომარეობით სსბ-ის სავაჭრო სისტემაში დაშვებულია 74 კომპანიის ფასიანი ქაღალდი, რომელთა საერთო საბაზრო კაპიტალიზაციამ შეადგინა 1.160 მილიარდი აშშ დოლარი.

მიზანშეწონილად მიმაჩნია, ადგილი ქონდეს როგორც კორპორაციული, ისე სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების მეტი სიხშირით წარდგენას საქართველოს საფონდო ბირჟაზე, რაც ხელს შეუწყობს საინვესტიციო პორტფელის ეფექტურ ფორმირებასა და მართვის პრაქტიკის ჩამოყალიბებას. ინვესტორებს სჭირდებათ მყარი გარანტიები, რომ მოახდინონ გრძელვადიანი ინვესტირება ქვეყანაში და ეს გარანტიები, თავის მხრივ, მოიცავს საკანონმდებლო და სასამართლო სისტემის მონესრიგებას, სახელმწიფო რეგულაციების შერბილებას, ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას, საექსპორტო პოტენციალის ზრდას, სამუშაო ძალის ხარისხის გაუმჯობესებას და ფინანსური ბაზრების განვითარებას. ამ მიმართულებით განხორციელებული ცვლილებები კი თავისთავად, სახელმწიფოს ვალდებულებაა.

აუცილებელია საინვესტიციო პოლიტიკის სწორად შემუშავება, რაც ნიშნავს იმას, რომ იყოს სტაბილური ეკონომიკური და პოლიტიკური მდგომარეობა, რაც ინვესტორებს მისცემს გარანტიას ინვესტიციის ნორმალური განხორციელებისათვის, იყვნენ დაცულები კორუფციისგან, ინფლაციისგან და სხვა უარყოფითი მოვლენებისგან. ასევე აუცილებელია შეექმნათ სწორი კონკურენტუნარიანი ბაზარი, რაც საშუალებას მისცემს ინ-

ვესტორს ინვესტიციის ეფექტურ განხორციელებასა და ჩადებული კაპიტალის სწრაფ უკუგებაში;

საქართველოში საინვესტიციო პრობლემები რიგი თავისებურებებით გამოირჩევა, განსაკუთრებით ეს ითქმის სამრეწველო ინვესტიციებზე და მათ პრობლემებზე, რომელთაგან უპირველესია დენაციონალიზაცია და ეროვნული დამოუკიდებლობით წარმოქმნილი ობიექტური სირთულეები. საქართველოს მრეწველობის მინიმალური ზრდა, ძირითადად გამოწვეულია მრეწველობის დარგების ექსტენსიური ზრდით, რაც ნიშნავს გამოყენებული რესურსების რაოდენობის შესაბამისად დოვლათის გადიდებას შრომის დანახარჯების, ძირითადი კაპიტალისა და საბრუნავი კაპიტალის ზრდის ხარჯზე. ამ შემთხვევაში ეკონომიკური ზრდის ტემპი მოხმარებული რესურსების რაოდენობის გადიდების ტემპის ტოლია. საქართველოს მრეწველობისთვის და ზოგადად ეკონომიკისთვის საჭიროა ინტენსიური ზრდა. ინტენსიური ეკონომიკური ზრდა კი წარმოების ეფექტიანობის, ანუ რესურსების გამოყენების გაუმჯობესებით და შედეგიანობის გადიდებით მიიღწევა.

საინვესტიციო გარემოსთვის მნიშვნელოვანია სტაბილური და პროგნოზირებადი საკანონმდებლო პროცესი. ხელისუფლება, რასაც დაგეგმავს ყველა იმ რეფორმის შესახებ ინფორმირებული და ჩართული უნდა იყოს ყველა მხარე, ვისაც შეეხება ცვლილებები, რათა სამიზნე ჯგუფებმა ადვილად დაძლიონ გარდამავალი პერიოდი და დროულად მოახდინონ ახალ რეალობასთან ადაპტაცია; ხელისუფლებამ თავი მაქსიმალურად უნდა შეიკავოს ისეთი კანონების მიღებისაგან, რომლებიც ადგილობრივ და უცხოელ ინვესტორებს უნესებენ გაუმართლებელ შეზღუდვებს და აფერხებენ მათ განვითარებას. ხელისუფლებამ უნდა შეიკავოს თავი ისეთი რეგულაციების მიღებისგან, რომლებიც კონკრეტულ ბაზრებზე ზღუდავს კონკურენციას და უპირატეს მდგომარეობაში აყენებს ცალკეულ კომპანიებს.

ფართომასშტაბიანი და კაპიტალტევადი საინვესტიციო პროექტების რეალიზებისას, რომლებიც საჭიროებს ძალიან დიდი მოცულობის დაბანდებებს და, როგორც წესი, კერძო

და სახელმწიფო სექტორების ერთიან მოქმედებას, უცხოურ პრაქტიკაში გამოიყენება ორგანიზაციისა და მართვის სპეციალური ფორმები. ასე მაგალითად, აშშ-ში სახელმწიფოს მონაწილეობით რეალიზებადი დიდი საინვესტიციო პროექტების მართვის მიზნით შემუშავებულია ე.წ. „დემონსტრაციული მეთოდი“. აღნიშნული მიდგომა, რომელიც შეიქმნა, როგორც სახელმწიფო სტიმულირების ინსტრუმენტი აშშ კორპორაციებში მასშტაბური ინოვაციების დანერგვის დასაჩქარებლად, შემდგომში პრაქტიკაში გამოიყენეს მასშტაბური საინვესტიციო პროექტების რეალიზების შესაძლებლობებისა და პერსპექტივების აპრობაციის მიზნით.

მთავრობის როლი მდგომარეობს მოზიდული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ეკონომიკური გავლენის შეფასებაში. სასარგებლო ინვესტიციები უნდა ნახალისდეს, ხოლო საეჭვოზე უარი უნდა ითქვას.

კაპიტალის მთლიან შემოდინებაში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მაღალი წილი, შეიძლება ასახავდეს მიმღები ქვეყნის ინტიტუტების სისუსტეს და არა მათ ძალას. როგორც ავლნიშნეთ, ქვეყნის ეკონომიკურ მდგომარეობასთან მიმართებით, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებიდან მიღებული სარგებლის რეალური ეფექტი, ყოველთვის ერთნაირი არ არის და დამოკიდებულია მოზიდული ინვესტიციების ხარისხზე.

მნიშვნელოვანია ისიც, რომ მოკლევადიან პერიოდში ქვეყანაში უცხოური ვალუტის მარაგების შევსების წყაროდ მიჩნეული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები, გრძელვადიან პერიოდში შესაძლოა უცხოური ვალუტის ქვეყნიდან გატანის წყაროდ იქცეს, რადგანაც ყოველი ინვესტორი ნებისმიერ ქვეყანაში სახსრების დაბანდებისას, მისგან მაქსიმალური მოგების მიღებაზეა ორიენტირებული, თუმცა ეს იმას არ ნიშნავს, რომ უცხოურ ინვესტიციებს უარი უნდა ეთქვას. პირიქით, საჭიროა ამ ინვესტიციების მაქსიმალურად გამოყენება, რომ რაც შეიძლება მეტი დოვლათი შეიქმნას ადგილზე. ყოველივე ეს შემდგომ სხვა დარგების გამოცოცხლებასა და წინსვლას შეუწყობს ხელს. შედეგად, უცხოელი ინვესტორის მიერ მოგებაზე გას-

ვლის და უცხოური ვალუტის ქვეყნიდან გატანის დროს, ადგილობრივი ეკონომიკა არ დაზარალდება. მას უკვე ექნება ქვეყანაში შექმნილი იმხელა დოვლათი, რომ მარტივად გადაიფარება ინვესტორის მიერ ქვეყნიდან გატანილი მოგება.

მიუხედავად იმისა, რომ პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის პირდაპირ დაფინანსების წყაროს წარმოადგენს, მას საშუალოვადიან პერიოდში შესაძლოა უარყოფითი გავლენა ქონდეს მიმდინარე ანგარიშზე. უცხოური ინვესტიციები ხშირად ახალისებს იმპორტს და თუ ის საექსპორტო პროდუქტის წარმოებაზე არ არის მიმართული, მაშინ გააუარესებს მიმდინარე ანგარიშის ბალანსს.

## დასკვნა

საქართველოს კონკურენტუნარიანობის დონე, არცთუ ისე სახარბიელოა როგორც ტექნოლოგიური განვითარების, ასევე ეროვნული ბიზნესგარემოს ხარისხის მიხედვით. გლობალური ბაზარი საჭიროებს გლობალური პროდუქტებით მომსახურებას. აუცილებელია, საქართველომ გაზარდოს მონაწილეობა გლობალურ სანარმოო და გასაღების ქსელებში. მიზანშეწონილი იქნებოდა, მაღალტექნოლოგიურ და სპეციალიზებულ დარგებში გლობალურ კომპანიებთან ალიანსების შექმნა. საქართველომ, ისევე, როგორც ნებისმიერმა ეკონომიკურად მზარდმა ქვეყანამ, განვითარებისა და უსაფრთხოების ინტერესებიდან გამომდინარე, აუცილებელია სცადოს სპეციალიზაციის ადაპტირება გარე სამყაროსთან და შეფარდებითი უპირატესობა მოიპოვოს არა მხოლოდ ტრადიციულ დარგებში, არამედ აგრეთვე მაღალხარისხიანი, მაღალტექნოლოგიური და მაღალპროდუქტიული წარმოების სფეროებშიც, ვინაიდან მხოლოდ ამ გზითაა შესაძლებელი კონკურენტუნარიანობის გრძელვადიანი ზრდა და გლობალურ ბაზრებზე ინტერნაციონალიზაციის პროცესი.

საქართველოში გრძელვადიანი ეკონომიკური განვითარებისთვის აუცილებელია სახელმწიფოს მხრიდან მაქსიმალურად დიდი ოდენობით ინვესტიციების განხორციელება **ადამიანური კაპიტალის** განვითარების მიმართულებით, რაც სტიმულს

მისცემს ქვეყნის აღორძინებასა და კეთილდღეობას. აუცილებელია გაძლიერდეს განათლების სისტემა და გაგრძელდეს განათლების, მეცნიერებისა და ტრენინგების სფეროში რეფორმები ქვეყნის ძირითადი აქტივის: ადამიანური კაპიტალის მყარი განვითარების ხელშეწყობის მიზნით. საქართველოს მდგრადი ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიის მნიშვნელოვან მიმართულებას მოწინავე ტექნოლოგიებისა და მეწარმეობის სტიმულირება წარმოადგენს. ეკონომიკური განვითარებისა და უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად აუცილებელია ინოვაციებსა და ახალ ტექნოლოგიებზე ორიენტირებული სტრატეგიის შემუშავება, რაც ქვეყანას შესაძლებლობას მისცემს, განავითაროს პრიორიტეტული დარგები და აამაღლოს მისი კონკურენტუნარიანობა. თანამედროვე პერიოდში საქართველოს კონკურენტუნარიანობის ამაღლების ხელშეწყობისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია: - განისაზღვროს ის დარგები, რომელიც გახდება ინდუსტრიული განვითარების საფუძველი; ამასთან, იქნება ინოვაციური და ექსპორტზე ორიენტირებული ინდუსტრია, სადაც გამოიყენება მოწინავე ტექნოლოგიები;

### **გამოყენებული ლიტერატურა:**

1. ბარათაშვილი, ე., მაგრაქველიძე, დ. (2009). საქართველოში საინვესტიციო გარემოს სრულყოფის პრინციპები. თბილისი
2. თეიმურაზ გვეტაძე: პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ეფექტიანობა საქართველოში (2018)
3. საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ხუთწლიანი პროგრამა „სტრატეგია-2020“
4. [www.forbes.ge](http://www.forbes.ge)
5. [www.fund.ge](http://www.fund.ge)
6. [WWW.GEOSTAT.GE](http://WWW.GEOSTAT.GE)

## REFERENCES:

1. Batatashvili, E., Magraqvelidze, D. (2009). The principles of improving the Investing environment in Georgia Tbilisi
2. Teimuraz Gvetadze The effectiveness of Foreign Direct Investment in Georgia (2018)
3. Socio – Economical 5 year development program in Georgia „Strategy-2020”
4. [www.forbes.ge](http://www.forbes.ge)
5. [www.fund.ge](http://www.fund.ge)
6. [WWW.GEOSTAT.GE](http://WWW.GEOSTAT.GE)

## THE SYSTEMATIZATION OF THE PROBLEMS OF ATTRACTING INVESTMENTS IN THE GEORGIAN INDUSTRY

Shorena Mindiashvili,  
PhD Student of GTU

### RESUME

In the conditions of the market economy, it has become necessary to renew every existing field. This problem was especially evident in the industry sector, which requires the full upgrade of the equipment, the formation and the development of the new system. In order to provide all of this, the existing or attracted investments are necessary, with the help of which the problem would be fully solved. **The effective harness of the rich resources of the country should become the main direction of the development of the industry field.** The topic has actuality, as the investor, because of the difficult investing environment not in a good shape codex, consumer with the low purchasing power, the not so developed industrial market and due to other subjective or objective reasons, makes the investing decisions either with risk or can't make the decision of capital placement at all.

**The key words:** Investments, industry, effectiveness, the high technological production, the economic effectiveness, the investing environment.